

Kiezen tussen verschillende klaversoorten

tekst:
Peter van Wely

Het Icarusblauwtje leeft in bloemrijke graslanden en bermen. Daar zet ze haar eitjes af op verschillende 'klaverachtigen'. Peter van Wely heeft de afgelopen jaren dit blauwtje gevolgd om te zien of ze een duidelijke voorkeur voor bepaalde planten heeft.

Het voorkomen van het Icarusblauwtje in mijn woonplaats Zoetermeer wisselt sterk van jaar tot jaar. Goede jaren worden gevolgd door één of meer slechte jaren. En dan weer een nazomer met volop Icarusblauwtjes. De eerste generatie die in het voorjaar vliegt, is ook in goede jaren nogal schaars.

Het Icarusblauwtje zet haar eieren op allerlei 'klaverachtigen' af. In veel vlinderboeken wordt vooral Gewone rolklaver als voedselplant voor de rups genoemd. Maar juist deze plant komt in Zoetermeer vrijwel niet voor, wel groeit hier en daar Moerasrolklaver.

Vrouwtjes volgen

Om er achter te komen op welke planten de rupsen van het Icarusblauwtje in Zoetermeer leven, heb ik een aantal jaren geprobeerd vrouwtjes te volgen en te kijken op welke planten ze eitjes leggen. Dat was niet altijd even gemakkelijk, maar hoe langer je er mee bezig bent, des te sneller merk je een eierlegend vrouwtje op. De manier van vliegen is duidelijk anders; meer zoekend en vrijwel nooit nectar drinkend. Bovendien worden eierleggende vrouwtjes meestal met rust gelaten door de mannetjes, terwijl de overige vrouwtjes juist herhaaldelijk één of meer mannetjes achter zich aan krijgen.

Kleine klaver heeft voorkeur

In vijf jaar tijd kon ik 26 keer een vrouwtje van het Icarusblauwtje eitjes zien afzetten. Hiervan legden er zestien een eitje op Kleine klaver, zes op Luzer-

ne, drie op Witte klaver en één op Hopklaver. Wat duidelijk opvalt is de voorkeur voor Kleine klaver. Dit zou je op het eerste gezicht niet verwachten, omdat Kleine klaver vergeleken met andere klaversoorten bepaald niet weelderig aandoet. Je vraagt je af of de pissebed-achtige gevormde rups in zo'n ijle plant als de Kleine klaver wel voldoende beschutting vindt.

De vrouwtjes van het Icarusblauwtje zochten bij de Kleine klaver steeds de bloemhoofdjes op die in volle bloei stonden of net over het hoogtepunt van de bloei heen waren. Er werd dan één eitje op de centrale as van het bloemhoofdje gelegd, net onder een steeltje van een bloempje. Vervolgens werd er dan weer naar een ander plekje op de Kleine klaver gezocht. Ik kon zo'n eierlegend vrouwtje minutenlang volgen, waarbij zij steeds tussen verschillende klaversoorten Kleine klaver uitkoos.

De vrouwtjes van het Icarusblauwtje die ik op Luzerne eitjes zag leggen, deden dat op een andere manier dan het Boomblauwtje, die deze waardplant meer

Een Icarusblauwtje zoekt op Kleine klaver een geschikt plekje om eitjes af te zetten.
tekening: Adri Karman

**Parende
Icarusblauwtjes.**

verkiest (zie Vlinders, november 1992). Icarusblauwtjes houden hun vleugels tenminste half geopend bij het eitjes afzetten. Het Boomblauwtje doet dat met dichtgeklapte vleugels. De Icarusblauwtjes zoeken die bloemhoofdjes van Luzerne op die reeds paars beginnen te kleuren. De Boomblauwtjes daarentegen vliegen een etage lager, zoeken de nog compacte groene bloemknoppen op en zetten daar gewoon hun eitjes op vast. Zo zie je dat nauw verwante vlindersoorten toch een ander gedrag vertonen op dezelfde waardplant. Bij Witte klaver en Hopklaver zag ik het Icarusblauwtje eitjes afzetten bij bloemhoofdjes in knop.

Liefdesdans

Tijdens het zoeken van eierleggende vrouwtjes kon ik ook regelmatig de prachtige 'liefdesdans' van het Icarusblauwtje waarnemen. Secondenlang staan dan het mannetje en vrouwtje achter elkaar stil in de lucht, de vleugels vlug op en neer bewegend en als dit gebeuren niet verstoord wordt door andere mannetjes, kunnen na de liefdesdans de toenaderingspogingen beginnen. Meestal vond dit op een plant plaats of tussen de vegetatie. Het mannetje wandelde dan achter het vrouwtje aan, terwijl ze allebei hun vleugels op en neer bewogen. Ook leek er sprake te zijn van enige betasting met de sprieten alvorens de paring volgde.

Vlindervriendelijk beheer

Dankzij een vlindervriendelijk maaibeheer van kruidenrijke wegbermen en graslanden kan het Icarusblauwtje zich in Zoetermeer goed handhaven. Planten waar dit blauwtje graag nectar uit drinkt zijn onder andere Jakobs kruiskruid, Luzerne, Bastaard klaver, Smalbladig wikke, Gewoon knoopkruid en Akkerdistel. Daarentegen worden Buddleja's in woonwijken en tuinen heel weinig bezocht. Omdat de gemeente Zoetermeer veel aandacht besteedt aan het creëren en instandhouden van kruidenrijke vegetaties, ziet de toekomst er hier voor het Icarusblauwtje rooskleurig uit. Bovendien zijn er in Zoetermeer ook brede, kruidenrijke stroken langs wegen zodat de blauwtjes zich gemakkelijk van de ene plek naar de andere kunnen verplaatsen.

SUMMARY

Polyommatus icarus lives in grasslands and verges rich in clover species and other flowers. Its main food plant is Common Bird's-foot Trefoil. In Zoetermeer (province South Holland), where this plant does not grow, observations were made of the ovipositing behaviour of *P. icarus*. The female butterfly laid her eggs on different clover species with a preference for Lesser Trefoil.